

MAKİNA İMALAT TEKNOLOJİLERİ KONGRESİ-MATİT 2013 SONUÇ BİLDİRİSİ AÇIKLANDI

TMMOB Makina Mühendisleri Odası (MMO) adına Bursa Şube yürütücülüğünde, 6-7 Aralık 2013 tarihlerinde düzenlenen **Makina İmalat Teknolojileri Kongresi-MATİT 2013**, Bursa Uluslararası Fuar ve Kongre Merkezi/TÜYAP`ta; Metal İşleme Teknolojileri, Sac İşleme Teknolojileri, Hırdavat ve İş Güvenliği, BELEX, Borutek ve İCAT fuarları ile eş zamanlı olarak gerçekleştirilmiştir.

Kongre sekiz kurum ve kuruluş tarafından desteklenmiştir. Makina imalat sanayi sektöründe çalışan üye, uzman, yöneticiler, kamu ve özel sektör temsilcileri ile bilim insanlarını bir araya getirerek sektörün gelişimi, durumu, sorunlarının tespit edilmesi, çözüm önerilerinin oluşturulması ve kamuoyu ile paylaşılması amacını taşıyan kongreyi 235 mühendis, teknik eleman ve üniversite öğrencisi izlemiştir.

“Makina İmalat Sektörünün Dünü, Bugünü ve Geleceği” konulu açılış oturumunun ardından iki ayrı salonda yapılan on bir oturumda kırk bir bildiri sunulmuş, **“Sektörde Mühendisliğin Rolü ve Mühendislerin Çalışma Koşullarında Değişim/Dönüşüm”** konulu bir panel, altı atölye çalışması ve iki teknik gezi yapılmıştır.

MMO Sanayi Çalışma Grubu Başkanı Yavuz Bayülken`in yaptığı **“Makina İmalat Sektörünün Dünü, Bugünü ve Geleceği”** konulu açılış oturumunda, sektörün değerlendirilmesi yapılarak, alt sektörleri, ürün grupları ve göstergeleri; dünyada ve Türkiye`de sektörün üretim, ihracat, ithalat, teknoloji, katma değer durumu; swot analizi ve rekabet gücü değerlendirmesi ve gelişme perspektifleri ayrıntılı bir şekilde irdelenmiştir.

“Sektörde Mühendisliğin Rolü ve Mühendislerin Çalışma Koşullarında Değişim/Dönüşüm” konulu panelde, konuşmacıların sunumları ve salonun katılımı ile emekçilerin ve mühendislerin artan konum kaybı, vasıfsızlaştırılması, işsizleştirilmesi, esnekleştirme ve emeğin değersizleştirilmesi detaylı bir şekilde tartışılmıştır.

Makina imalat sanayi sektörü, yirmiden fazla alt sektörden oluşmakta ve hemen hemen bütün sektörlerle “yatırım malı” ve “ara malı” olarak girdi üretmektedir. Sektör, sanayinin itici gücü ve gelişmişliğin önemli ölçütlerinden birini oluşturmakta, dünyada “mühendislik” veya “makina mühendisliği sanayi” olarak kategorize edilmektedir.

Mühendislik tasarımı ise ürün geliştirilmesinde ve/veya üründe farklılık yaratılmasında öncelikli ve zorunlu aşamalardan biridir. AR-GE çalışmaları içinde vazgeçilmez bir öneme sahiptir. Patent ve markanın alınmasında, özellikle makina imalat sanayinde mühendislik tasarımı giderek küresel rekabette temel çalışmaların başında bulunmaktadır.

Acımasız çıkarılara dayalı uluslararası rekabet ortamında, “teknolojiyi yalnızca kullanan değil teknoloji üreten bir toplum olma” hedefine ulaşmamız gerekmektedir. Ülke- mizin başka ülkelerin teknoloji pazarı olmaması ve tüm sanayi sektörlerinde var olmanın ve teknoloji üretiminin, projelendirme, mühendislik tasarımı, AR-GE ve yerli üre- timde yetkinleşmekten hareketle olanaklı olduğunun her- kes tarafından görülmesi, benimsenmesi gerekmektedir.

Teknolojinin ürün geliştirme sürecinde, doğrudan ürün ve imalat süreci üzerindeki rolü çok önemlidir. Genel olarak imalat sanayi ele alındığında yaratılan katma değeri belirleyen etkenlerden biri de faaliyet gösterilen sektö- rün hangi teknoloji düzeyine dahil olduğudur. Odamızın Makina İmalat Sektör Araştırması ve diğer araştırmalarda görüldüğü üzere, üretimin bugünkü ağırlığı yüksek katma değerli özgün üretimden çok konvansiyonel ürünlere da- yanmaktadır.

Türkiye makina sanayi üretimi 2012 yılında 28,3 milyar dolar olmuştur. 2012`de sektör ihracatı 12,6 milyar do- lar, ithalatı 21,9 milyar dolar, dış ticaret açığı da 9,3 mil- yar dolar olarak gerçekleşmiş; son beş yıl içindeki toplam açık 45 milyar doları bulmuştur. Üretimde ihracatın payı yüzde 30`dur. İhracatta, orta-düşük teknoloji ürünler ağırlıklıdır. İthalata bağımlılıkta sektör ortalaması yüzde 65`e ulaşabilmektedir. Katma değer oranı ise yüzde 23,8 ile düşük bir düzeydedir.

Türkiye`de genel istihdam içinde sanayi istihdamında yüzde 19,2`ye gerileme söz konusudur. Sanayide istih- dam edilen 3,5 milyon kişinin 210 bini makina sanayinde çalışmakta, bunun da yalnızca 3 bin 500`ü yani yüzde 1,7`si mühendistir. Mühendis istihdam düzeyi düşük, üc- retleri yetersiz, iş güvenceleri yoktur.

Etkinlik boyunca yapılan değerlendirmeler sonucu, ma- kina imalat sanayinin zayıf yönleri ile sorunlarını ise şöyle sıralamak mümkündür:

- Nitelikli işgücü oranının düşüklüğü.
- Mühendis istihdamının yetersizliği.

- Esnek çalışma biçimleriyle birlikte işin, gelirin, çalışma sürelerinin, görevin sürekliliğinin bozulması, mühen- dislerin mesleki özerklik kaybına uğraması.
- Tasarım geliştirme, inovasyon ve marka yetersizliği.
- Katma değeri düşük ürünlerin yüksek oranı.
- Patent ve faydalı model sayısının azlığı, fikri ve sınai mülkiyet haklarının kullanılmaması.
- Yan sanayinin gelişmemesi ve ileri teknolojide ara malda dışa bağımlılık.
- Kayıt dışı firma çokluğu ve merdiven altı üretimi.
- KOBİ`lerin fazlalığı ve kurumsallaşmada zafiyet, fir- malar arası ilişkilerin zayıflığı.
- Üniversite-sanayi işbirliğinde yetersizlik.
- Kamu alımlarında yerli üretime sağlanan avantajlar ile bölgesel teşvik ve desteklerin yetersizliği.
- Enerji maliyetlerinin yüksekliği.
- Çeşitli vergi dezavantajları.
- Sermaye birikiminin yetersizliği.
- Kredilerin azlığı ve faizlerin yüksekliği.
- Tüketici (kullanıcı) bilinç eksikliği.
- Yetersiz yurtdışı tanıtım ve pazarlama.
- Fason çalışma sisteminin kaliteye zarar vermesi.

Odamız, kongremizin bilim, teknoloji ve sektörel veri- lerin ışığında etkin bir tartışma ortamı yaratarak önemli bir platform oluşturduğu düşüncesindedir. Bu bağlamda iki gün boyunca yapılan bilgi paylaşımı, meslek-meslektaş dayanışması zeminlerinin ve teknik etkinliklerin başarılı bir şekilde gerçekleştirildiği kongre sonucunda aşağıdaki konuların kamuoyuna sunulması karar altına alınmıştır.

- Dışa bağımlı, küresel sermaye güdümlü politikalar reddedilmelidir.
- Sanayinin fason yapısı değiştirilmeli, yatırımlar artırıl- malı, özelleştirmeler durdurulmalı, ithalat politikaları gözden geçirilmeli, yerli yatırımcı özendirilmeli ve ko- runmalı, katma değeri yüksek ileri teknoloji isteyen alanlarda yapılacak yatırımlar desteklenmeli, devletin ekonomideki yönlendiriciliği benimsenmeli, planlama yönelimi benimsenmelidir.

- Ülkemiz başka ülkelerin teknoloji pazarı olmamalı ve tüm sanayi sektörlerinde var oluş ve teknoloji üre- timinin, projelendirme, mühendislik tasarımı, AR-GE ve yerli üretimde yetkinleşmekten geçtiği benimsen- melidir. “Teknolojiyi yalnızca kullanan değil teknoloji üreten bir toplum olma” hedefi, bir politika olarak benimsenmelidir.
- Yeni pazarlara yönelip, ürün ve firmaların tanıtımı ile ihracat alanlarını genişletmek için var olanlar geliştiril- meli, yeni teşvik modelleri yaratılmalıdır.
- Küresel rekabet için AR-GE ve inovasyon yeteneği artırılmalı ve AR-GE harcamaları oranı yükseltilmeli; sektör bu yöndeki çalışmalarını hızlandırmalı, daha çok proje üretebilmeli; AR-GE payının % 1,5–2`ye çıkarılması sağlanmalıdır.
- Sektör özel teşvikler, krediler ve Ar-Ge teknoloji platformu destekleri getirilmesi yoluyla güçlendirme- lidir.
- Uygulamada alana dönük değişik destek programı kaynaklarının anlaşılmasında ve kullanımında bilgi ek- siklikleri olduğu gözetilerek MMO ve benzeri meslek odaları kurumsal kimlikleri ile bu eksikliği giderici so- rumluluklar üstlenmelidir.
- Özgün ürün yaratabilmek hedeflerin başında yer al- malıdır. Sektör teknoloji düzeyini yükselten bir aş- madan geçmek ve ihracatını buna göre yapılandırmak zorundadır. Yüksek katma değerli ürün için stratejik bir hamle gereklidir.
- İç piyasada “yerli malı” ürünlerin oranını artırmak ön- celikle hedeflenmelidir.
- Sektöre yönelik kümeleşmeler teşvik edilmelidir.
- Teknoloji odaklı, eğitim yetkinliği kazanmış bir ya- pılaşmanın gereği olarak üniversitelerdeki öğretim programları Ar-Ge ve inovasyon çalışmalarını destek- leyecek nitelikte olmalıdır.
- Sektörün özel makinalara (öncelikli makina imalat alt sektörleri olarak; soğutma, klima ve havalandırma ci- hazları ve yük kaldırma, taşıma ve nakletme makina- ları, iş, inşaat ve madencilik makinalarına) yönelik Ar- Ge çalışmaları ve ihracat içinde yüksek katma değerli ürünlerin payı artırılmalıdır.

- Katma değer yaratıcı ürün ortaya koymanın olmaz- sa olmazı olan, mühendis istihdamının artırılması için politika geliştirilmelidir
- Ulusal İstihdam Strateji Belgesinde kapsamlı olarak ortaya konan ve torba yasalarla, yönetmeliklerle ya- şamaya geçirilen; emekçilerin ve mühendislerin artan konum kaybı, vasıfsızlaştırılması, işsizleştirilmesi, es- nekleştirme ve emeğin değersizleştirilmesine karşı emek ve meslek örgütleri ile emekten yana mesleki ve demokratik kitle örgütlerinin ortak mücadelesi örülmelidir.
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatı çerçevesinde ma- kina imalat sektörünün yükümlülükleri çalışan, çalış- ma ortamı ve ürün açılarından önem arz etmektedir. İş güvenliği mühendisliği ve işyeri hekimliği serbest- leştirme politikalarına tabi tutulmakta, Ortak Sağlık Güvenlik Birimi vb. yöntemlerle piyasalaştırılmakta- dır. TMMOB, Tabip Odaları ve sendikalar bu gidişe son verilmesi için sürdürdükleri mücadeleye, konu- nun ilgilisi diğer kamu kurum ve kuruluşları ile meslek ve kitle örgütlerini de katarak devam etmelidir. İşçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatı bilindiği üzere sık sık değişmektedir. Ne yazık ki sorunun köklerine ine- rek çözümler üreten bir mevzuat bulunmamaktadır. Başta TMMOB olmak üzere Tabip Odaları ve sendi- kaların görüş ve önerilerine yer verilmemektedir. Bu yaklaşım devam ettiği sürece problemlerin artacağı, iş kazaları ve meslek hastalıklarının yaşanacağı bilinmeli- dir.
- İş kazalarının bir kısmının makinalardan kaynaklandığı gerçeğinden hareketle makina imalatçıları daha proje ve üretim aşamasında iken işçi sağlığı ve iş güvenli- ği hususunu ön plana çıkarmalı, üretime başlamadan risk değerlendirmesi yapmalıdır. İmalat sektörünün, üretim yaparken sağlıklı ve güvenli bir işyeri ortamı yaratmayı hedeflemesi kendi çalışanları için de gere- kir.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

ENDÜSTRİ İŞLETME MÜHENDİSLİĞİ KURULTAYI SONUÇ BİLDİRİSİ AÇIKLANDI

IX. Endüstri-İşletme Mühendisliği Kurultayı, TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Eskişehir Şube sekreteryasında 6-7 Aralık 2013 tarihlerinde Osmangazi Üniversitesi Kongre Salonunda meslektaşlarımız, öğrencilerimiz, ilgili kurum ve kuruluşlardan temsilcilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. “Toplumsal Gelişimde Endüstri ve İşletme Mühendisliği” ana başlığı altında gerçekleştirdiğimiz kurultayımızı 621 katılımcı izlemiştir.

Kurultayımız boyunca 3 panel ve 10 oturumda toplam 39 bildiri sunulmuştur. Ayrıca gerek akademik çevrelerden, gerekse sanayiden kurultayımızın panellerine Endüstri ve İşletme Mühendisliği disiplinlerine değerli katkılar sağlanmıştır.

Kurultay girişinde katılımcılara sunulan anketimizin sonuçlarına göre; Kurultaya katılan meslektaşlarımız % 91 oranında uzaktan mühendislik eğitime karşı, % 93 oranında yeni yetişen meslektaşların istihdamı konusunda kaygılıdır. % 97 oranındaki meslektaşımız üniversitemizde verilen eğitimin hızla çoğalan bölümler sebebiyle kalite düşmesi endişesini taşımaktadır. Katılımcıların % 61`i eğitimde disiplinler arası bağlantı kurabilme yetisinin geliştirilmesini istemektedir. Kurultay katılımcılarının % 80`i kurultay ortamından, % 89`u ise kurultay programı ve içeriğinden memnun kalmışlardır.

Türkiye`de Endüstri Mühendisliği eğitimi 1969 yılında ODTÜ`de ve hemen akabinde de İTÜ`de başlamıştır. 2013 yılında endüstri ve işletme mühendisliği alanı için 75 üniversitede açılan kontenjan sayısı 6.031`dir. Bu rakamlar, endüstri ve işletme mühendisliğinin birçok üniversitede kolayca açılabilen mühendislik bölümlerinden biri haline geldiğini göstermektedir.

Öğretim Kurumları, bölüm açma ve kontenjan belirlemede fiziki altyapı, akademisyen sayısı gibi kriterleri net olarak tanımlanmalı, bölüm sayısı ve kontenjanlar ihtiyaç kadar Endüstri Mühendisi mezunu verecek şekilde belirlenmelidir. Bu süreçte özellikle meslek örgütümüz Makina Mühendisleri Odası (MMO) da yer alabilmelidir.

Nicelikteki artış beraberinde nitelikte düşüşe neden olsa da Endüstri Mühendisliği bölümlerine talep her geçen yıl artmaktadır. Diğer taraftan, gerek sanayi gerekse kamuda iş arzı azalmaktadır. Bu koşullarda, sağlıklı bir planlama dahi yapılamazken, eğitimin kalitesini düşüren “uzaktan eğitim” uygulamasına son verilmelidir. Bununla ilgili kamuoyu yaratılması ve hukuki süreçlerin işletilmesi çalışmalarına Odamızca daha fazla zaman ayrılması, Endüstri Mühendislerine konunun önemini çeşitli eylemlerle etkinliklerle anlatılması gerekmektedir.

Meslektaşlarımızın sanayi ve hizmet işkollarında sağlayacağı fay-

dalar yeterince anlaşılammıştır. Çalışma alanlarımız içinde yer alan stratejik planlama, fizibilite etütleri, kapasite raporlarının hazırlanması, tesis planlama, proje yönetimi, işgücü planlama, yönetim sistemleri gibi alanlara farklı meslek disiplinleri ikame ettirilmektedir.

Endüstri ve İşletme Mühendislerine (E/İM) yönelik yetkilendirme çalışmalarını yürüten MMO`nun, bu yetkilerin yasal mevzuatlarda yer alması ve fiilen kullanılabilmesi için daha fazla çaba göstermesi gerekmektedir. Bu mücadelede sadece Oda üyesi E/İM`lerin değil, henüz Oda ile tanışmamış E/İM`lerin de Oda örgütülüğüne katılarak destek vermesi önem taşımaktadır.

Endüstri ve İşletme Mühendislerinin tek çıkış noktası sanayi değildir. Bu mühendislik dalları, diğer mühendislik disiplinlerine oranla hizmet sektöründe daha fazla varlık gösterebilir. Hastanelerde klinik ve doktor sayısını dengelerken, orduda er ve levazimat dağıtımını planlarken, otellerde oda servisinin başında etüt alırken meslektaşlarımızı rastlamak mümkündür. Bu ve benzeri hizmet sektöründe istihdam edilecek endüstri ve işletme mühendislerinin, almış olduğu eğitim ve birikim ile yönetsel ve organizasyonel görevlerde başarı göstermeleri mümkündür.

Ne yazık ki endüstri ve işletme mühendislerinin, kamu kurum ve kuruluşlarındaki istihdam oranı yeterli seviyede değildir. Edinilen mesleki birikimin kamuda kullanılmıyor olması bir kez daha planlama sorununa işaret etmektedir.

Gün geçtikçe daha da gericileşen ve yaşadığı çağın gerisine düşen Ülkemizi ileriye götürecektir yaklaşım, gelişimin sadece ekonomik alanda değil, siyasal ve toplumsal alanlarda da yaşanması gerçeğinin algılanmasıyla mümkündür. Bu noktadan hareketle kurultayımızın ana teması “Toplumsal Gelişimde Endüstri ve İşletme Mühendisliği” olarak belirlenmiştir.

TMMOB ve bağlı Odaları meslek ve meslektaş sorunlarının ülke sorunlarından ayıramayacağını her platformda dile getirmekte, bu sorunların ise küreselleşmeciler politikalar yerine, halktan, emekten, bağımsızlıktan, üretimden, sanayileşmeden, bilim ve teknolojiye yana politikaların yaşam bulması ile çözümlenebileceğini vurgulamaktadır.

Endüstri mühendisliği mesleği, sistemin şu an kullandığı gibi, kendini yeniden yapılandırması için değil, yeni bir sistemin inşası için de önemli ve gereklidir. “Toplumsal Gelişim” için özelden endüstri mühendisliği ve mühendislik alanında genelde de toplumun bütün katmanlarında yer alan örgütlü yapılarla bütünleşik bir çaba içerisine girilmeli, çözüm için birlikte mücadele edilmelidir.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası